

राज्यात नागपूर, अमरावती, वर्धा
जिल्ह्यात "सिट्रस इस्टेट" ची स्थापना
करण्यास मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संप्रऊ-२०१८/प्र.क्र.८९/९-अ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
तारीख:- ७ मार्च, २०१९

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र राज्य हे फलोत्पादनात अग्रेसर राज्य असून, राज्यात एकूण फळपिकाखाली ७.५० लाख हे. क्षेत्र आहे. यामध्ये प्रामुख्याने लिंबूवर्गीय फळपिकांचा समावेश आहे. राज्यात प्रामुख्याने संत्रा, मोसंबी या फळपिकांचे क्षेत्र विदर्भामध्ये जास्त आहे. विदर्भात एकूण १.३४ लाख हे. क्षेत्र या फळपिकांखाली आहे. विदर्भातील संत्रा पिकाबाबत शेतकऱ्यांना खालील समस्यांना सामोरे जावे लागते.

- (१) नागपूरी संत्र्याची कमी उत्पादकता.
- (२) रोगमुक्त व गुणवत्तापूर्ण कलमांचा अभाव.
- (३) बहुतांश क्षेत्रावर जुन्या बागा व जुन्या तंत्रज्ञानाने केलेली लागवड, त्यामुळे कमी उत्पादकता.
- (४) पाण्याच्या अपुऱ्या सुविधा व पारंपारिक पध्दतीने पाण्याचा वापर.
- (५) निर्यात योग्य वाणाचा व उत्पादनाचा अभाव.
- (६) भारी जमिनीवर संत्र्याची लागवड होत असल्यामुळे बहारामध्ये अनियमितता.
- (७) काढणीनंतरचे व्यवस्थापन व तंत्रज्ञान सुविधांची कमतरता.
- (८) आधुनिक यांत्रिकीकरणाचा अवलंब नाही.

उपरोक्त बाबींचा विचार करून संत्र्याची उत्पादकता व दर्जा वाढविण्यासाठी पंजाब राज्याप्रमाणे "सिट्रस इस्टेट" निर्माण करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे..

शासन निर्णय :-

(१) सिट्रस इस्टेटची स्थापना करण्यास मान्यता:-

(१.१) जिल्हा मध्यवर्ती रोपवाटिका, उमरखेड, ता. मोर्शी जि. अमरावती., तालुका फळरोपवाटिका, धिवरवाडी, ता. काटोल, जि. नागपूर व तालुका फळरोपवाटिका, तळेगांव, ता. आष्टी, जि. वर्धा या ३ फळरोपवाटिकांच्या जागेवर ३ "सिट्रस इस्टेट"ची स्थापना करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

(१.२) "सिट्रस इस्टेट" योजना राबविण्यास तसेच कंपनी कायदा २०१३ व सहकारी संस्था अधिनियम अंतर्गत नोंदणी करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(१.३) सिट्रस इस्टेटसाठी सन २०१८-१९ साठी रुपये १५ कोटी व त्यापुढील वर्षासाठी आवश्यकतेनुसार वाढीव तरतूद उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(२) "सिट्रस इस्टेट" योजनेची उद्दिष्टे:

- (२.१) संत्रा फळपीक घेणारे प्राथमिक उत्पादक शेतकऱ्यांचे गट स्थापन करून संघटितपणे उद्दिष्टपूर्तीकडे वाटचाल करणे.
- (२.२) संत्रा फळपिक घेणाऱ्या शेतकऱ्यांना प्रशिक्षण व विस्तार यातून नवीन तंत्रज्ञानाचा प्रसार करणे.
- (२.३) सभासद शेतकऱ्यांना संत्रा बागांच्या व्यवस्थापनासाठी अत्याधुनिक सोईसुविधा वाजवी दरात उपलब्ध करून देणे.
- (२.४) संत्रा फळप्रक्रिया, वेष्टन(पॅकेजिंग), साठवण(स्टोअरेज), विपणन (मार्केटिंग), प्रक्रिया, वाहतूक व निर्यातीस चालना देणे.
- (२.५) संत्रा फळांच्या बाबतीतले शासनाचे निश्चित धोरण ठरविण्याकरिता शिफारस करणे.
- (२.६) शेतकऱ्यांना संत्रा निर्यातीसंदर्भातील तांत्रिक बाबींचे मार्गदर्शन करणे.
- (२.७) देशांतर्गत तसेच आंतरराष्ट्रीय निर्यात विपणन साखळी निर्माण करणे.
- (२.८) संत्रा फळपिक लागवडीसाठी कुशल कामगारांची फळी तयार करणे.
- (२.९) विदर्भातील संत्रा उत्पादक शेतकऱ्यांचा विकास साधणे.
- (२.१०) विदर्भातील सिंचनक्षमतेचा संत्रा पिकांच्या उत्पादनासाठी कार्यक्षम वापर करणे.
- (२.११) शेतकऱ्यांना उत्तम प्रजातीची दर्जेदार कलमे उपलब्ध करून देणे, त्यांना खते, किटकनाशके /बुरशीनाशके,यंत्रसामुग्री,वेष्टन मटेरिअल अशा निविष्ठांचा प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष पुरवठा करणे.

(३) "सिट्रस इस्टेट" मार्फत संत्रा पिकासाठी करावयाच्या उपाययोजना:-

- (३.१) मोठ्या प्रमाणामध्ये रोगमुक्त व गुणवत्तापूर्ण संत्रा कलमे उत्पादन करणे.
- (३.२) कलमे करण्यासाठी योग्य मुळकांडाची उपलब्धता करणे.
- (३.३) निर्यातीसाठी नवीन वाणाची आवश्यकता व निर्यातक्षम उत्पादन करणे.
- (३.४) प्रक्रिया, स्थानिक बाजापेठ व खाण्याकरिता वाणनिहाय शिफारशी करणे.
- (३.५) वाजवी दरात यांत्रिकीकरणाची सुविधा निर्माण करणे.
- (३.६) संत्रा लागवडीसाठी इंडो-इस्त्राईल तंत्रज्ञानाचा प्रसार करणे.
- (३.७) काढणीतोत्तर व्यवस्थापन सुविधा निर्माण करणे.
- (३.८) मृद व पाणी परीक्षण प्रयोगशाळा स्थापन करून शेतकऱ्यांना सुविधा देणे.

- (३.९) ऊती व पाने पृथःकरण करून शिफारशी करणे.
- (३.१०) निविष्ठा विक्री केंद्रातून वाजवी दरात शेतकऱ्यांना निविष्ठा उपलब्ध करून देणे.
- (३.११) स्थानिक गरजांनुसार शेतकऱ्यांना प्रशिक्षण देणे.
- (३.१२) अवजारे बँक स्थापन करून शेतकऱ्यांना वाजवी दरामध्ये अवजारे सुविधा उपलब्ध करून देणे.
- (३.१३) जैविक खत उत्पादन युनिट स्थापन करून शेतकऱ्यांना वाजवी दरात जैविक खतांचा पुरवठा करणे.

सिट्रस इस्टेटच्या सभासदांना वाजवी दराने शुल्क आकारून सुविधा देणे अपेक्षित आहे. शुल्क आकारणीचे दर ठरविण्याचे अधिकार कार्यकारी समितीला राहतील. कार्यकारी समितीने ठरविलेल्या दरानुसार सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येतील. अवजारे बँकेमार्फत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या औजारांचे भाडे निश्चित करण्याचे अधिकार कार्यकारी समितीला राहतील. विविध बाबींवरील शुल्क आकारणीतून जमा होणाऱ्या रक्कमेतून सिट्रस इस्टेटचा दैनंदिन खर्च भागविण्यात येईल.

(४) सिट्रस इस्टेटमध्ये स्थापन करावयाच्या समित्या व त्यांची कार्यक्षेत्रे:-

(४.१) सर्वसाधारण सभा (General Body)

या सभेचे अध्यक्ष कृषि विभागाच्या संबंधित जिल्ह्याचे प्रमुख (जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी) हे राहतील व सिट्रस इस्टेटमधील सर्व सभासद हे सदस्य राहतील. सर्वसाधारण सभेला सिट्रस इस्टेटमध्ये करावयाच्या कामांचे व आर्थिक व्यवहारांचे पूर्ण अधिकार राहतील.

(४.२) कार्यकारी समिती (Executive Committee)

कार्यकारी समितीची रचना खालीलप्रमाणे राहिल.

- (४.२)(i) कृषि विभागाचे संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी-अध्यक्ष.
- (४.२)(ii) कृषि सेवा वर्ग-२ अधिकारी तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी-सदस्य सचिव
- (४.२)(iii) जिल्हा लीड बँक मॅनेजर-सदस्य.
- (४.२)(iv) जिल्हा पणन अधिकारी-सदस्य.
- (४.२)(v) विभागीय व्यवस्थापक, कृषि उद्योग विकास महामंडळ-सदस्य.
- (४.२)(vi) महा ऑरेंजचे नामनिर्देशित केलेले प्रतिनिधी-सदस्य.
- (४.२)(vii) सिट्रस इस्टेट क्षेत्रातील सभासदांपैकी दोन शेतकरी -सदस्य.

कार्यकारी समितीचे अध्यक्ष जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी हे राहतील. सिट्रस इस्टेटचे दैनंदिन कामकाज करण्यासाठी कृषि सेवा वर्ग-२ अधिकारी जबाबदार राहतील. कार्यकारी समितीला सिट्रस इस्टेटअंतर्गत सर्व कामे करण्यासाठी (बांधकामास मंजूरी देणे, खरेदी-विक्री, अवजारांचे दर ठरविणे व अवजारे खरेदी इत्यादी) चे पूर्ण अधिकार असतील. मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना रु.५० हजार पर्यंतचे आर्थिक व्यवहार करण्याचे अधिकार राहतील व त्यावरील

रक्कमेचे आर्थिक व्यवहार कार्यकारी समितीचे अध्यक्ष व कार्यकारी समितीने ठरवून दिलेला एक सदस्य यांच्या संयुक्त स्वाक्षरीने करण्यात येतील.

(५) "सिट्रस इस्टेट" योजनेसाठी नवीन लेखाशीर्ष उघडण्यास व सोबत जोडलेल्या "परिशिष्ट-अ", "परिशिष्ट-ब" व "परिशिष्ट-क" मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे आर्थिक तरतूद करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे:-

वरील ३ सिट्रस इस्टेट करीता एक नवीन लेखाशीर्ष उघडण्यास व रुपये ३४०२ लाख (३४.०२ कोटी) इतकी आर्थिक तरतूद करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(६) सिट्रस इस्टेटसाठी लागणाऱ्या मनुष्यबळास मान्यता:

सिट्रस इस्टेटसाठी आवश्यक असणारे मनुष्यबळ "परिशिष्ट-ड" मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे राहिल.

(७) सिट्रस इस्टेटमध्ये खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी.

- (७.१) सिट्रस इस्टेटसाठी कंत्राटी पध्दतीने नियुक्त करण्यात येणारी पदे ई-मार्केट प्लेस (GeM) पोर्टलद्वारे भरण्याची कार्यवाही करावी तसेच सदर "सिट्रस इस्टेट" ही स्वायत्त संस्था म्हणून नोंदणी करण्यात येणार असल्याने स्वायत्त संस्थेसाठी असलेल्या नियमावलीनुसार कंत्राटी तत्वावरील पदे भरण्यात यावी.
- (७.२) सिट्रस इस्टेटच्या प्रशासकीय इमारत बांधकाम/दुरुस्ती यासाठी खर्च करण्यापूर्वी सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून खर्चाचे अंदाजपत्रक तयार करावे व विहित कार्यपध्दतीचा अवलंब करून मंजूरी घेऊन खर्च करण्याची कार्यवाही करावी.
- (७.३) "सिट्रस इस्टेट" स्थापन करण्यासाठी येणाऱ्या खर्चात बचत व्हावी यासाठी आवश्यक तेथे कृषि विभागामार्फत व पणन विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या योजनांतर्गत दिले जाणारे लाभ/सुविधा यांचा वापर करावा.
- (७.४) सिट्रस इस्टेटचा दैनंदिन खर्च हा (अ) सिट्रस इस्टेटमार्फत शेतकऱ्यांना सभासद करून घेण्यासाठी आकारली जाणारी फी, (ब) सभासदांना सोयीसुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी आकारण्यात येणारे शुल्क, (क) सिट्रस इस्टेटच्या अनामत रक्कमेवर येणारे व्याज व (ड) माती परीक्षण तपासणी शुल्क इत्यादीद्वारे जमा होणाऱ्या रक्कमेतून भागविण्यात यावा.
- (७.५) "सिट्रस इस्टेट" शासनाच्या कार्यरत असलेल्या रोपवाटिकेच्या जमीनीवर स्थापन करण्यात येणार आहेत. त्यामुळे उपरोक्त मुद्दा क्रमांक (७.४) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे सिट्रस इस्टेटचा दैनंदिन खर्च हा विविध बाबींद्वारा जमा होणाऱ्या रक्कमेतून करण्यात येणार असल्याने "सिट्रस इस्टेट" स्थापन झाल्यानंतर त्या कार्यरत असेपर्यंत सदर रोपवाटिकांसाठी देण्यात येत असलेले अनुदान बंद करण्यात येईल.

(७.६) सिट्रस इस्टेटद्वारा स्वतंत्रपणे कंत्राटी तत्वावर कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती करण्यात येणार असल्याने त्या जागेवरील फळरोपवाटिकेवर कार्यरत असलेले शासकीय कर्मचारी काढून घेण्यात येतील.

(८) सिट्रस इस्टेटच्या प्रशासकीय बाबी:

- (८.१) "सिट्रस इस्टेट" ह्या "स्वायत्त संस्था" म्हणून स्थापन करण्यात येत असल्याने तेथील कामासाठी सर्वसाधारण सभा/कार्यकारी समितीला पूर्ण अधिकार असतील.
- (८.२) जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी यांचे नियंत्रणाखाली सिट्रस इस्टेटचे कामकाज करण्यात यावे.
- (८.३) कृषि सेवा वर्ग-२ अधिकारी यांचेवर दैनंदिन कामकाजाची जबाबदारी असेल.
- (८.४) शेतकऱ्यांना माती, पाणी परीक्षण, ऊती व पाने पृथःकरण करून निकषानुसार शिफारशी करणे, सिट्रस इस्टेटच्या सभासदांना दैनंदिन येणाऱ्या समस्या व त्यांचे निरसन करण्यासाठी कृषि विद्यापीठातील तज्ञांची मदत घेणे अपेक्षित आहे. यासाठी फलोत्पादन तज्ञ, वनस्पती रोगशास्त्र तज्ञ, किटकशास्त्र तज्ञ व माती परीक्षण तज्ञ इ. च्या सेवा विद्यापीठातील तज्ञ यांच्यामार्फत आठवडयातून दोन वेळेस सिट्रस इस्टेटसाठी घेण्यात येतील व त्यांना सिट्रस इस्टेटमार्फत मानधन देण्याची सुविधा असेल.
- (८.५) कृषि विभागाकडील दोन अधिकारी (जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी व कृषि सेवा वर्ग-२ अधिकारी) आणि कृषि विद्यापीठाकडील चार तज्ञ यांच्या सेवा सिट्रस इस्टेटला पुरविण्याची कार्यवाही आयुक्त (कृषि) व कृषि विद्यापीठाने करावी.
- (८.६) क्षेत्रीय स्तरावर बाह्यस्थ स्रोताद्वारे कंत्राटी पध्दतीने २५०० हे.साठी एक असे ४ फलोत्पादन तांत्रिक सहायक यांची नेमणूक करण्यात येईल. त्यांची संख्या व वेतन निश्चितीचे अधिकार सर्वसाधारण समितीला राहतील. तसेच त्यांचे वेतन सिट्रस इस्टेटकडील निधीतून भागविता येईल.
- (८.७) "सिट्रस इस्टेट" स्थापन करण्याच्या कालावधीसाठी विभागीय कृषि सह संचालक, नागपूर व विभागीय कृषि सह संचालक, अमरावती यांना संनियंत्रण अधिकारी म्हणून नियुक्त करण्यात येईल. त्यांच्या संनियंत्रणाखाली सर्व कामे केली जातील. शासनाकडून उपलब्ध होणारा निधी विभागीय कृषि सह संचालक यांच्या स्तरावरून सिट्रस इस्टेटला उपलब्ध करून देण्यात यावा.
- (८.८) "सिट्रस इस्टेट" स्थापन करण्याकरिता लागणारे मनुष्यबळ प्रतिनियुक्ती व बाह्य स्रोताद्वारे कंत्राटी पध्दतीने भरण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- (८.९) सिट्रस इस्टेटच्या रचनेत तसेच कामकाजाच्या सोयीच्यादृष्टीने काही बदल करावयाचे झाल्यास त्याबाबतचे सर्वाधिकार मा. मंत्री (फलोत्पादन) यांना राहतील.

सदर योजनेच्या मार्गदर्शक सूचना आयुक्त (कृषि) यांच्या स्तरावरून निर्गमित कराव्यात.

सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ३१०/१४३१, दिनांक २४.०१.२०१९ व वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ७६/२०१९/व्यय-१, दिनांक ०७.०३.२०१९ अन्वये त्या विभागांनी दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१९०३०७१९२९२५३१०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अशोक आत्राम)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा. मंत्री (कृषि व फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई उपसंचालक, .
३. मा. राज्यमंत्री (कृषि व फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. अध्यक्ष / उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा मुंबई.
५. मा. सभापती / उपसभापती महाराष्ट्र विधान परिषद, मुंबई.
६. मा. मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
७. सचिव (कृषि) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. प्रधान सचिव, विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई.
९. आयुक्त, (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१७
१०. कुलसचिव, कृषि विद्यापीठे, महाराष्ट्र राज्य.
११. संचालक (फलोत्पादन), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, के.बी.जोशी मार्ग, पुणे.
१२. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखापरिक्षा) मुंबई / नागपूर,
१३. संचालक लेखा व कोषागारे संचालनालय, मुंबई.
१४. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, ठाणे, रायगड (अलिबाग), पालघर, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग (ओरोस)
१५. कृषि विभागातील सर्व कक्ष अधिकारी, कृषि व पदुम विभाग मंत्रालय, मुंबई.
१६. निवडनस्ती ९-अ कार्यासन

शासन निर्णय क्र.संप्रऊ-२०१८/प्र.क्र.८९/९-अ, दिनांक ७ मार्च, २०१९ चे सहपत्र. (परिशिष्ट-अ)

(१) जिल्हा मध्यवर्ती रोपवाटिका, उमरखेड, ता. मोर्शी जि. अमरावती.

अ. क्र.	सिट्रस इस्टेटसाठी आवश्यक बाबी	उपलब्ध सुविधा	नव्याने उपलब्ध करावयाच्या सुविधा	अतिरिक्त लागणारा खर्च (रक्कम लाखात)	शेरा
१	उच्चतंत्रज्ञान आधारीत रोपवाटिका स्थापन करणे.	उच्चतंत्रज्ञान आधारीत रोपवाटिका आहे.	उपलब्ध रोपवाटीकेचे बळकटीकरण करणे. (मातृवृक्ष लागवड, शेडनेट, पॉलीहाऊस उभारणे, सिंचन सुविधा इत्यादी)	५०	रोपवाटीका बळकटीकरणासाठी ५० लाख इतका निधी .
२	प्रशासकीय इमारत बांधकाम कार्यालय, प्रयोगशाळा, प्रशिक्षण भवन, निविष्ठा विक्री केंद्र इ. (फर्निचर, विद्युत जोडणी खर्चासह)	१) शेतकरी प्रशिक्षण भवन (१२० चौ. मी.) २) शेतकरी प्रशिक्षण केंद्र (१२१ चौ.मी.)	कार्यालय प्रयोगशाळा निविष्ठा विक्री केंद्र इत्यादीसाठी इमारत बांधकाम.	१७५	कार्यालय प्रयोगशाळा, निविष्ठा विक्रीकेंद्र इमारत बांधकाम तसेच अस्तित्वातील प्रशिक्षण भवनाच्या दुरुस्तीसाठी निधी आवश्यक.
३	कलेक्शन, ग्रेडिंग, कोटिंग, पॅकिंग, साठवणूक युनिटची स्थापना करणे .	महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास मंडळामार्फत स्थापित युनिट उपलब्ध.	-	-	म.कृ.वि.म. यांचे मायवाडी, ता. मोर्शी येथील स्थापित युनिट वापरता येणे शक्य असल्यामुळे निधीची आवश्यकता नाही.
४	अवजारे बँक स्थापन करण्यासाठी आवश्यक अवजारे व यंत्रसामुग्री ट्रॅक्टर्स व ट्रॅक्टरचालीत सर्व अवजारे, आधुनिक फवारणी यंत्र, (blowers, electrostatic pump), छाटणी यंत्र (prunner) पॉवर टिलर इत्यादी	-	अवजारे बँक स्थापन करण्यासाठी आवश्यक अवजारे व यंत्रसामुग्री ट्रॅक्टर्स व ट्रॅक्टरचालीत सर्व अवजारे, आधुनिक फवारणी यंत्र, (blowers, electrostatic pump), छाटणी यंत्र (prunner) पॉवर टिलर इत्यादी	१५०	नव्याने प्रस्तावित खर्च
५	प्रयोगशाळा (माती, पाणी, उती व पाने चाचणी प्रयोगशाळा आणि जिवाणू खते उत्पादनासाठी लागणारे साहित्य	-	प्रयोगशाळा (माती, पाणी, उती व पाने चाचणी प्रयोगशाळा आणि जिवाणू खते उत्पादनासाठी लागणारे साहित्य	१००	उदा. Automatic absorption meter, Specto photo meter, PH Meter Etc.
६	संशोधन व निवड पध्दतीने संत्र्याचे वाण विकसित करणे.	-	संशोधन व निवड पध्दतीने संत्र्याचे वाण विकसित करणे	२५	निवडपध्दतीने संत्रा वाण विकसित करणे.
७	खेळते भांडवल (corpus fund)	-	खेळते भांडवल (corpus fund)	५००	--

८	शेतकरी प्रशिक्षण, तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिके इत्यादी	-	शेतकरी प्रशिक्षण, तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिके इत्यादी	२५	सभासद शेतकऱ्यांना प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिक आयोजित करणे.
९	संकीर्ण खर्च (५% प्रमाणे)	-	संकीर्ण खर्च (५% प्रमाणे)	६२.५०	संस्था स्थापण्याचा प्रारंभिक खर्च व संस्था कार्यरत होण्याकरिता आवश्यक खर्च.
	एकूण			१०८७.५०	

शासन निर्णय क्र.संप्रक्र-२०१८/प्र.क्र.८९/९-अ, दिनांक ७ मार्च, २०१९ चे सहपत्र. (परिशिष्ट-ब)

(२) तालुका फळ रोपवाटिका, धिवरवाडी, ता. काटोल, जि.नागपूर

अ. क्र.	सिट्रस इस्टेटसाठी आवश्यक बाबी	उपलब्ध सुविधा	नव्याने उपलब्ध करावयाच्या सुविधा	अतिरिक्त लागणारी (रक्कम लाखात)	शेरा
१	उच्चतंत्रज्ञानावर आधारित रोपवाटिका स्थापन करणे	उच्चतंत्रज्ञान आधारीत रोपवाटिका आहे.	उपलब्ध रोपवाटीकेचे बळकटीकरण करणे. (मातृवृक्ष लागवड, शेडनेट, पॉलीहाऊस उभारणे, सिंचन सुविधा इत्यादी)	२५	रोपवाटीका बळकटीकरण करण्यासाठी २५ लाख इतका निधी आवश्यक आहे.
२	प्रशासकीय इमारत बांधकाम- कार्यालय, प्रयोगशाळा, प्रशिक्षण भवन,निविष्ठा विक्री केंद्र इ. (फर्निचर, विद्युत जोडणी खर्चासह)	-	प्रशासकीय इमारत बांधकाम- कार्यालय, प्रयोगशाळा, प्रशिक्षण भवन,निविष्ठा विक्री केंद्र इ. (फर्निचर, विद्युत जोडणी खर्चासह)	२००	नवीन प्रस्तावित खर्च
३	कलेक्शन, ग्रेडिंग, कोटिंग, पॅकिंग, साठवणूक युनिटची स्थापना करणे .	--	कलेक्शन, ग्रेडिंग, कोटिंग, पॅकिंग, साठवणूक युनिटची स्थापना करणे .	१५०	नवीन प्रस्तावित खर्च
४	अवजारे बॅक स्थापन करण्यासाठी आवश्यक अवजारे व यंत्रसामुग्री ट्रॅक्टरस व ट्रॅक्टरचलीत सर्व अवजारे, आधुनिक फवारणी यंत्र, (blowers, electrostatic pump), छाटणी यंत्र (prunner) पॉवर टिलर इत्यादी	प्रादेशिक फळ संशोधन केंद्र काटोल येथे छाटणी व फवारणी यंत्र उपलब्ध आहे.	अवजारे बॅक स्थापन करण्यासाठी आवश्यक अवजारे व यंत्रसामुग्री ट्रॅक्टरस व ट्रॅक्टरचलीत सर्व अवजारे, आधुनिक फवारणी यंत्र, (blowers, electrostatic pump), छाटणी यंत्र (prunner) पॉवर टिलर इत्यादी	१२५	प्रादेशिक फळ संशोधन केंद्र काटोल ४ कि.मी अंतरावर असून छाटणी व फवारणी यंत्राचा वापर सिट्रस इस्टेट साठी करता येईल

५	प्रयोगशाळा (माती, पाणी, उती व पाने चाचणी प्रयोगशाळा आणि जिवणू खते उत्पादनासाठी लागणारे साहित्य	-	प्रयोगशाळा माती, पाणी, उती व पाने चाचणी प्रयोगशाळा आणि जिवणू खते उत्पादनासाठी लागणारे साहित्य	१००	उदा. Automatic absorption meter, Specto photo meter, PH Meter Etc.
६	संशोधन व निवड पध्दतीने संत्र्याचे वाण विकसित करणे.	-	संशोधन व निवड पध्दतीने संत्र्याचे वाण विकसित करणे.	२५	निवडपध्दतीने संत्रा वाण विकसित करणे.
७	खेळते भांडवल (corpus fund)	-	खेळते भांडवल (corpus fund)	५००	
८	शेतकरी प्रशिक्षण, तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिके इत्यादी	-	शेतकरी प्रशिक्षण, तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिके इत्यादी	२५	सभासद शेतकऱ्यांना प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिक आयोजित करणे.
९	संकीर्ण खर्च (५% प्रमाणे)	-	संकीर्ण खर्च (५% प्रमाणे)	६२.५०	संस्था स्थापण्याचा प्रारंभिक खर्च व संस्था कार्यरत होण्याकरिता आवश्यक खर्च.
	एकूण			१२१२.५०	

शासन निर्णय क्र.संप्रऊ-२०१८/प्र.क्र.८९/९-अ, दिनांक ७ मार्च, २०१९ चे सहपत्र.(परिशिष्ट-क)

(३) तालुका फळरोपवाटीका तळेगाव ता.आष्टी, जि.वर्धा.

अ. क्र.	सिट्रस इस्टेटसाठी आवश्यक बाबी	उपलब्ध सुविधा	नव्याने उपलब्ध करावयाच्या सुविधा	अतिरिक्त लागणारी (एककम लाखात)	शेरा
१	उच्चतंत्रज्ञान आधारीत रोपवाटिका स्थापन करणे	उच्चतंत्रज्ञान आधारीत रोपवाटिका आहे.	उपलब्ध रोपवाटीकेचे बळकटीकरण करणे. (मातृवृक्ष लागवड, शेडनेट, पॉलीहाऊस उभारणे, सिंचन सुविधा इत्यादी)	४९.५०	रोपवाटीका बळकटीकरण करण्यासाठी अतिरिक्त ४९.५० लाख इतका निधी आवश्यक आहे.
२	प्रशासकीय इमारत बांधकाम- कार्यालय, प्रयोगशाळा, प्रशिक्षण भवन,निविष्ठा विक्री केंद्र इ. (फर्निचर, विद्युत जोडणी खर्चासह)	प्रशिक्षण भवन १६८ चौ.मी	प्रशासकीय इमारत बांधकाम- कार्यालय, प्रयोगशाळा, प्रशिक्षण भवन,निविष्ठा विक्री केंद्र इ. (फर्निचर, विद्युत जोडणी खर्चासह) प्रशिक्षण भवन दुरुस्तीसह.	१९०	नवीन प्रस्तावित खर्च
३	कलेक्शन, ग्रेडिंग, कोटिंग, पॅकिंग, साठवणूक युनिटची स्थापना करणे .	पणन मंडळाचे कलेक्शन, ग्रेडिंग, कोटिंग, पॅकिंग, साठवणूक उपलब्ध आहे	-	-	पणन मंडळाचे कांरजा घाडगे जि. वर्धा २० कि.मी अंतरावर कलेक्शन, ग्रेडिंग, कोटिंग, पॅकिंग, साठवणूक युनिट वापरता येईल.
४	अवजारे बॅक स्थापन करण्यासाठी आवश्यक अवजारे व यंत्रसामुग्री ट्रॅक्टर्स व ट्रॅक्टरचलीत सर्व अवजारे, आधुनिक फवारणी यंत्र, (blowers, electrostatic pump), छाटणी यंत्र (prunner) पॉवर टिलर इत्यादी		अवजारे बॅक स्थापन करण्यासाठी आवश्यक अवजारे व यंत्रसामुग्री ट्रॅक्टर्स व ट्रॅक्टरचलीत सर्व अवजारे, आधुनिक फवारणी यंत्र, (blowers, electrostatic pump), छाटणी यंत्र (prunner) पॉवर टिलर इत्यादी	१५०	नवीन प्रस्तावित खर्च
५	प्रयोगशाळा (माती, पाणी, उती व पाने चाचणी प्रयोगशाळा आणि जिवाणू खते उत्पादनासाठी लागणारे साहित्य	-	प्रयोगशाळा (माती, पाणी, उती व पाने चाचणी प्रयोगशाळा आणि जिवाणू खते उत्पादनासाठी लागणारे साहित्य	१००	उदा. Automatic absorption meter, Specto photo meter, PH Meter Etc.
६	संशोधन व निवड पध्दतीने संत्र्याचे वाण विकसित करणे.	-	संशोधन व निवड पध्दतीने संत्र्याचे वाण विकसित करणे.	२५	निवडपध्दतीने संत्रा वाण विकसित करणे.

७	खेळते भांडवल (corpus fund)	-	खेळते भांडवल (corpus fund)	५००	--
८	शेतकरी प्रशिक्षण, तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिके इत्यादी	-	शेतकरी प्रशिक्षण, तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिके इत्यादी	२५	सभासद शेतकऱ्यांना प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिक आयोजित करणे.
९	संकीर्ण खर्च (५% प्रमाणे)	-	संकीर्ण खर्च (५% प्रमाणे)	६२.५०	संस्था स्थापण्याचा प्रारंभिक खर्च व संस्था कार्यरत होण्याकरिता आवश्यक खर्च.
	एकूण			११०२.००	

शा.निर्णय क्र.संप्रक-२०१८/प्र.क्र.८९/९अ, दिनांक ७ मार्च, २०१९ चे सहपत्र (परिशिष्ट-ड)

सिट्रस इस्टेट करीता लागणारे मनुष्यबळ

(अ) नियमित अधिकारी कर्मचारी

अ क्र	बाब	पद	प्रती सिट्रस इस्टेट संख्या	तीन सिट्रस इस्टेट करिता	शेरा
१	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	नियंत्रण अधिकारी तथा सर्वसाधारणसभा व कार्यकारी समिती अध्यक्ष	१	३	संबंधित जिल्हयाचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
२.	कृषि सेवा वर्ग २ अधिकारी	मुख्य कार्यकारी अधिकारी (दैनंदिन कामकाज पाहण्यासाठी)	१	३	अस्तित्वात असलेल्या अधिकाऱ्यामधुन प्रति नियुक्तीने उपलब्ध करणे.
३.	विद्यापीठातील तज्ञ	फलोत्पादन तज्ञ	१	३	विद्यापीठाकडील कार्यरत असलेले
४.	विद्यापीठातील तज्ञ	वनस्पती रोगशास्त्र तज्ञ	१	३	विद्यापीठाकडील कार्यरत असलेले
५.	विद्यापीठातील तज्ञ	किटकशास्त्र तज्ञ	१	३	विद्यापीठाकडील कार्यरत असलेले
६	विद्यापीठातील तज्ञ	मातीपरिक्षण तज्ञ	१	३	विद्यापीठाकडील कार्यरत असलेले
	एकुण		६	१८	

वरील सर्व पदे ही नियमित स्वरुपाची असून आवश्यकतेनुसार त्यांच्या सेवा उपलब्ध करून घेण्यात येतील.

ब)	बाह्यस्थ स्रोताद्वारे कंत्राटी पद्धतीने घ्यावयाचे मनुष्यबळ				
	अधिकारी	पद	प्रती सिट्रस इस्टेट संख्या	तीन सिट्रस इस्टेट करिता	अपेक्षित खर्च (रुपये लाखात)
७	कंत्राटी पद्धतीने अ) क्षेत्रीय कर्मचारी	२५०० हे.साठी १ याप्रमाणे फलोत्पादन तांत्रिक सहाय्यक (रु. २० हजार प्रतिमाह)	४	१२	२८.८०
	ब) माती, पाणी व ऊति/पाने पृथक्करण प्रयोगशाळा	तांत्रिक सहाय्यक (रु. २० हजार प्रतिमाह)	३	९	२९.६०
	क) अवजारे चालक	वाहन चालक (रु. १५ हजार प्रतिमाह)	४	१२	२९.६०
	ड) कार्यालयीन कर्मचारी	संगणक चालक (रु. २० हजार प्रतिमाह)	३	९	२९.६०
	इ) निविष्ठा विक्री केंद्र	तांत्रिक सहाय्यक (रु. २० हजार प्रतिमाह)	१	३	७.२०
	उ) शिपाई	शिपाई/ रखवालदार (रु. १० हजार प्रतिमाह)	२	६	७.२०
	एकूण		१७	५१	१०८